

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0515U000397

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 03-06-2015

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Єгорова Тетяна Михайлівна

2. Egorova Tatyana

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 03.00.16

Назва наукової спеціальності: Екологія

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Шифр наукової спеціальності: 06.01.09

Назва наукової спеціальності: Рослинництво

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 28-05-2015

Спеціальність за освітою: 7.04010302

Місце роботи здобувача: Інститут агроєкології і природокористування Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 13722479

Місцезнаходження: 03143, м. Київ-143, вул. Метрологічна, 12

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.371.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут агроєкології і природокористування Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 13722479

Місцезнаходження: вул. Метрологічна, 12, м. Київ, Київська обл., 03143, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Інститут агроєкології і природокористування Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 13722479

Місцезнаходження: 03143, м. Київ-143, вул. Метрологічна, 12

Форма власності:

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації:

Коди тематичних рубрик: 38.33.15

Тема дисертації:

1. Наукові основи еколого-геохімічних процесів в агроландшафтах України
2. Scientific foundations of ecology-geochemical processes in agricultural landscapes of Ukraine

Реферат:

1. У дисертаційній роботі визначено закономірності еколого-геохімічних процесів, які обумовлюють поширення поживних мікроелементів і важких металів у компонентах зональних агроландшафтів України. Розкрито причинно-наслідкові зв'язки між агроєкологічними, геохімічними і біогеохімічними процесами як взаємопов'язаними складовими еколого-геохімічних процесів. Отримано фонові значення 12 мікроелементів (Zn, Co, Cu, Mo, Mn, Pb, Cr, Ni, V, Sr, Ba, Ti) у ґрунтах, поверхневих водах і гірських породах 128 агроландшафтів України. Встановлено, що природну зональність фонових значень мікроелементів обумовлюють як біогенні, так і абіогенні процеси. 82% агроландшафтів України характеризуються геохімічними процесами розсіювання поживних мікроелементів з ґрунтів і ґрунтоутворювальних порід, що зумовлює їх дефіцит в сільгоспрослинах. Визначено, що перевищення ГДК важких металів (Zn, Ba, Ni, Cr) у ґрунтах орних земель обумовлене класом геохімічної міграції, і є характерним для кальцієвих і кислих

глеєвих агроландшафтів. Встановлено, що на 80% території України спостерігається дисбаланс біогеохімічних харчових ланцюгів, що проявляється нестачею Co, Mo, Mn і надлишком Zn. Особливості перебігу біогеохімічних процесів в цих умовах віддзеркалюють 17 регіональних геохімічних ландшафтів і 6 еколого-геохімічних провінцій. Територіями "прихованого голоду" на Co, Mo, Mn для агроценозів, тварин та населення є прогностичні біогеохімічні субрегіони України які займають 11 адміністративних областей, де нестача цих поживних мікроелементів у ґрунтах узгоджується з підвищеною захворюваністю населення на анемії, гломерулонефрит і цукровий діабет. Розроблено систему оцінювань комплексної геохімічної безпеки агроландшафтів України та відповідні заходи з метою забезпечення збалансованого природокористування. Розроблено принципи та таксономічні категорії агроландшафтів для загальнонаукового та цільового агроекологічного районування земель сільськогосподарського призначення України.

2. The laws of ecology-geochemical processes that cause distribution of nutritious microelements and heavy metals in components of zonal agro-landscapes of Ukraine are determined in the thesis. The work reveals the causal relations between agro-environmental, geochemical and biogeochemical processes as interrelated components of ecology-geochemical processes. There were obtained background values of 12 microelements (Zn, Co, Cu, Mo, Mn, Pb, Cr, Ni, V, Sr, Ba, Ti) in soils, surface waters and rocks of 128 agro-landscapes of Ukraine. It is established that zoning of background distribution of biophiles is lower than of biophobes indicating decrease of significance of biogenic processes. 82% of agro-landscapes of Ukraine are characterized by geochemical processes of scattering nutritious microelements from soils and soil generating rocks causing their deficits in agricultural plants. It is determined that increase of MPC of heavy metals (Zn, Ba, Ni, Cr) in soils of arable land is caused by class of geochemical migration and is characteristic of calcium and acidic gley agro-landscapes. It was established that 80% of territory of Ukraine is characterized by imbalance of biogeochemical food chains that is revealed in deficiency of Co, Mo, Mn and excess of Zn. 17 regional geochemical landscapes and 6 ecology-geochemical provinces reflect in these conditions features of biogeochemical processes. The prognosis biogeochemical subregions of Ukraine Co, Mo, Mn occupying 11 administrative regions where deficiency of Co, Mo, Mn in soils is consistent with increased morbidity of anemia, glomerulonephritis and diabetes are territories of "hidden hunger" for agrocensores, animals and people. Principles and taxonomic categories of agricultural landscapes for a general scientific and targeted agro-ecological zoning of agricultural lands of Ukraine are developed.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки:

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності:

Підсумки дослідження:

Публікації:

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації:

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Моклячук Лідія Іванівна

2. Moklyachuk lidiya

Кваліфікація: д.с.-г.н., 03.00.16, 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Пилипенко Юрій Миколайович

2. Пилипенко Юрій Миколайович

Кваліфікація: д.с.-г.н., 03.00.16, 03.00.16

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Балаев Анатолій Джалілович

2. Балаев Анатолій Джалілович

Кваліфікація: д.с.-г.н., 06.01.03, 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Дегодюк Едуард Григорович

2. Дегодюк Едуард Григорович

Кваліфікація: д.с.-г.н., 06.01.04, 06.01.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради**

Фурдичко Орест Іванович

**Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні**

Фурдичко Орест Іванович

**Відповідальний за підготовку
облікових документів**

Реєстратор

**Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності**

Юрченко Т.А.

